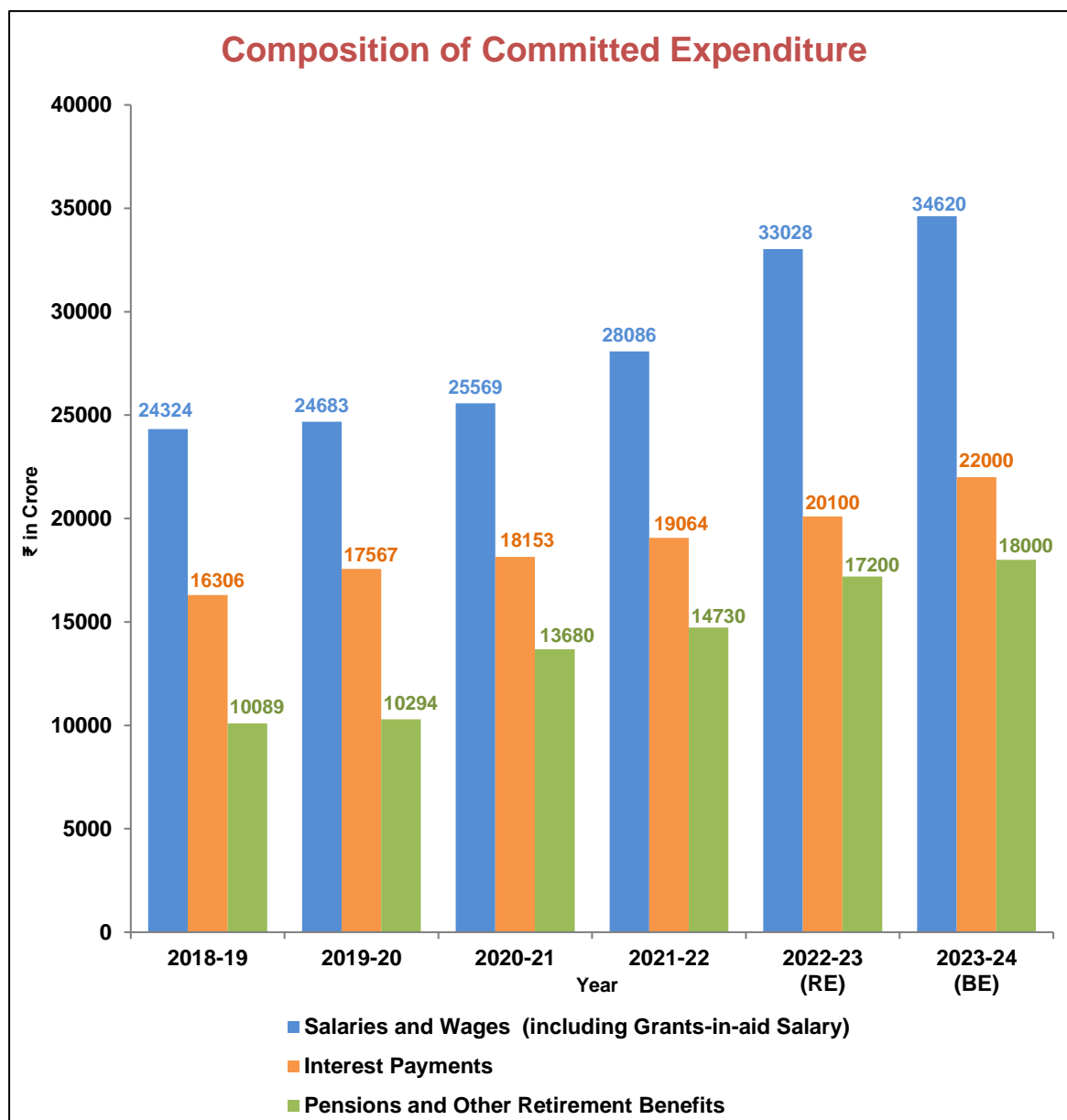

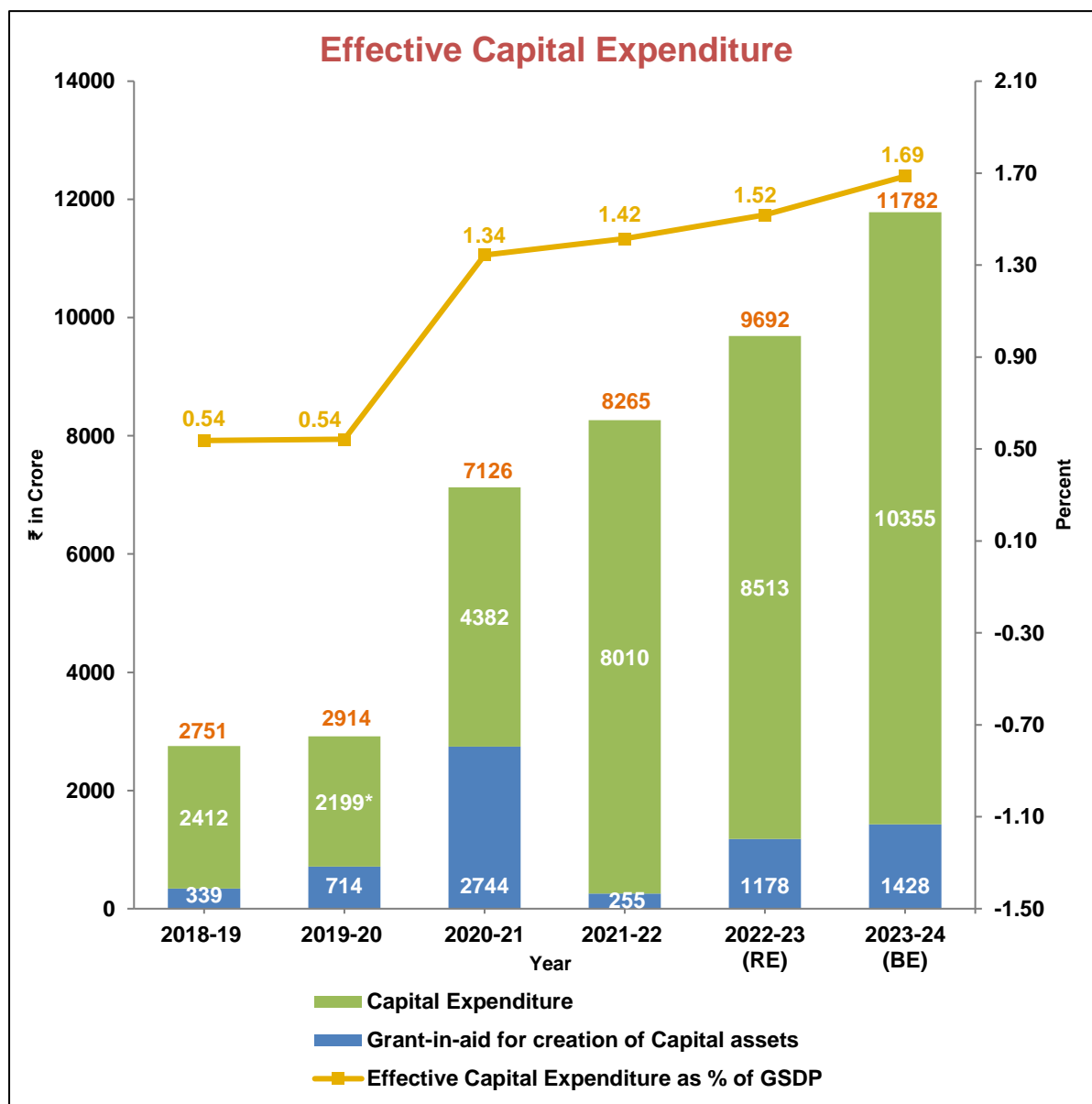
Expenditure Trends ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਰੁਝਾਨ

Note: Minor Variations due to rounding off.

Source: Finance Accounts; Estimates for FY 2022-23 & 2023-24.

Expenditure Trends ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਰੁਝਾਨ

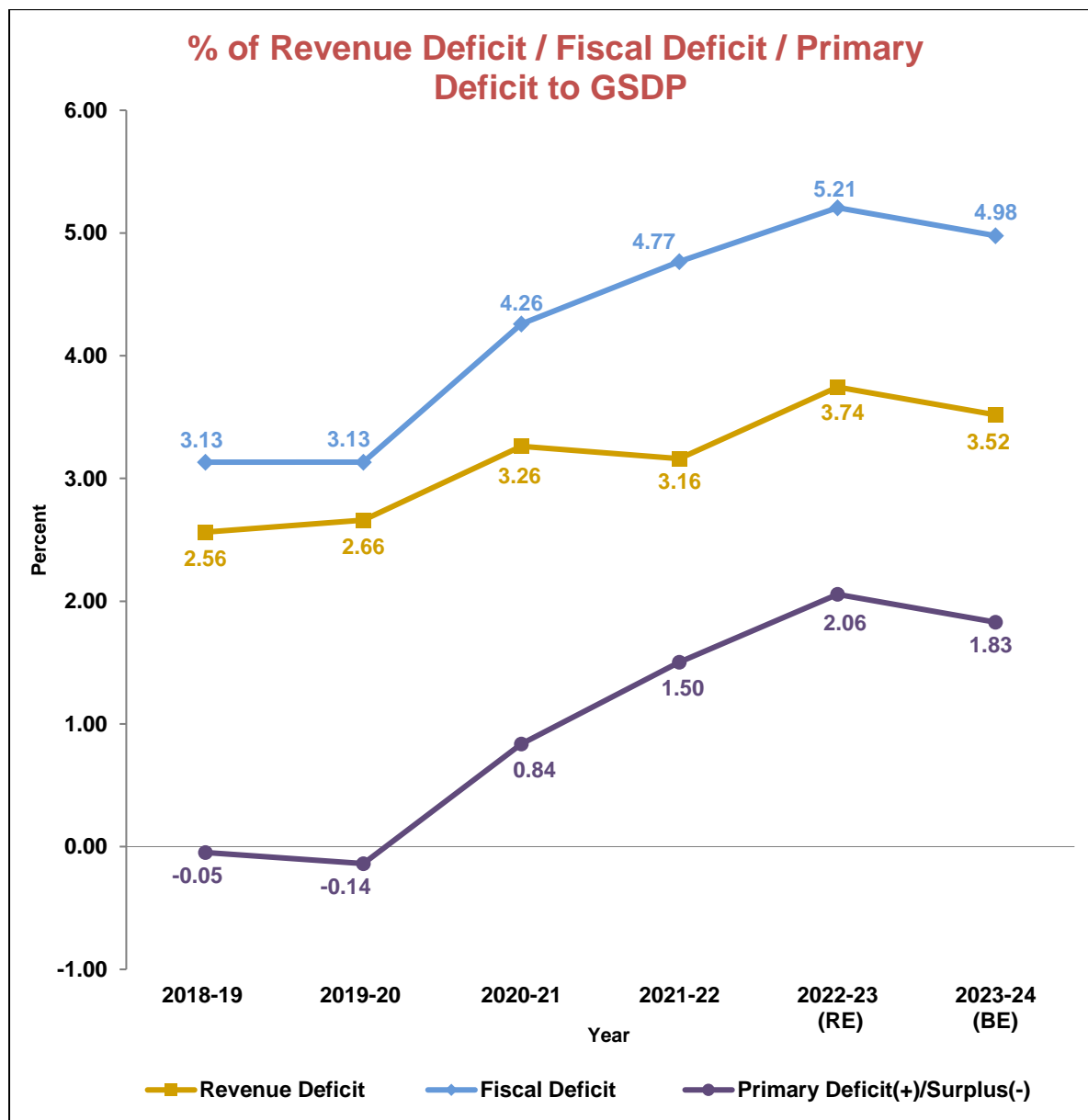

Note: Minor Variations due to rounding off.

*Capital Expenditure for 2019-20 has been taken net of equity conversion of UDAY Bonds ₹ 15,628.26 Crore.

Source: Finance Accounts; ESO Punjab; State Finances Audit Report (2021-22); Estimates for FY 2022-23 & 2023-24.

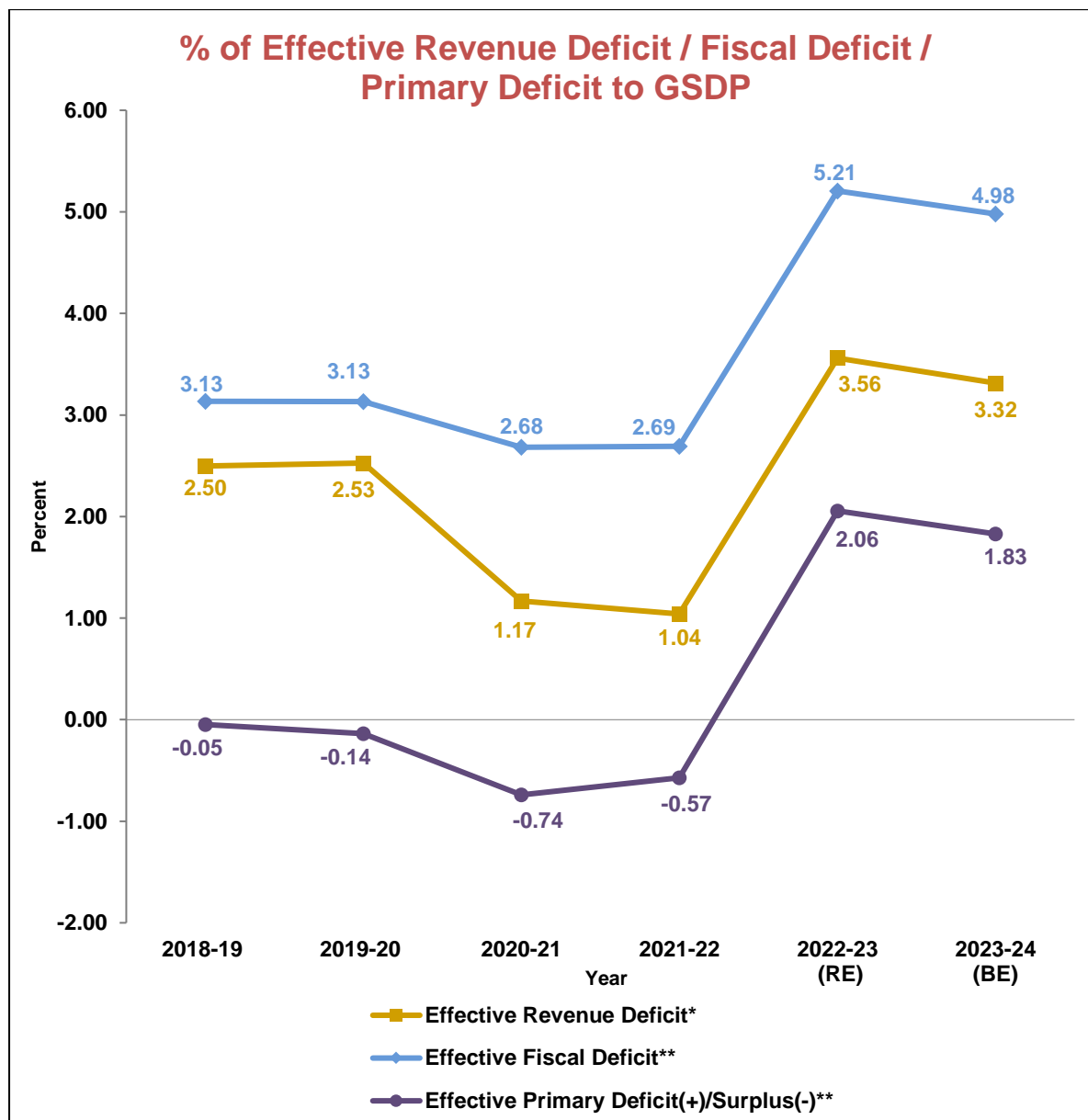
Deficit Trends ਬਜਟ ਘਾਟਿਆਂ ਦੇ ਰੁਝਾਨ

Note: Minor Variations due to rounding off.

Source: Finance Accounts; ESO Punjab; State Finances Audit Report (2021-22); Estimates for FY 2022-23 & 2023-24.

Deficit Trends ਬਜਟ ਘਾਟਿਆਂ ਦੇ ਰੁਝਾਨ

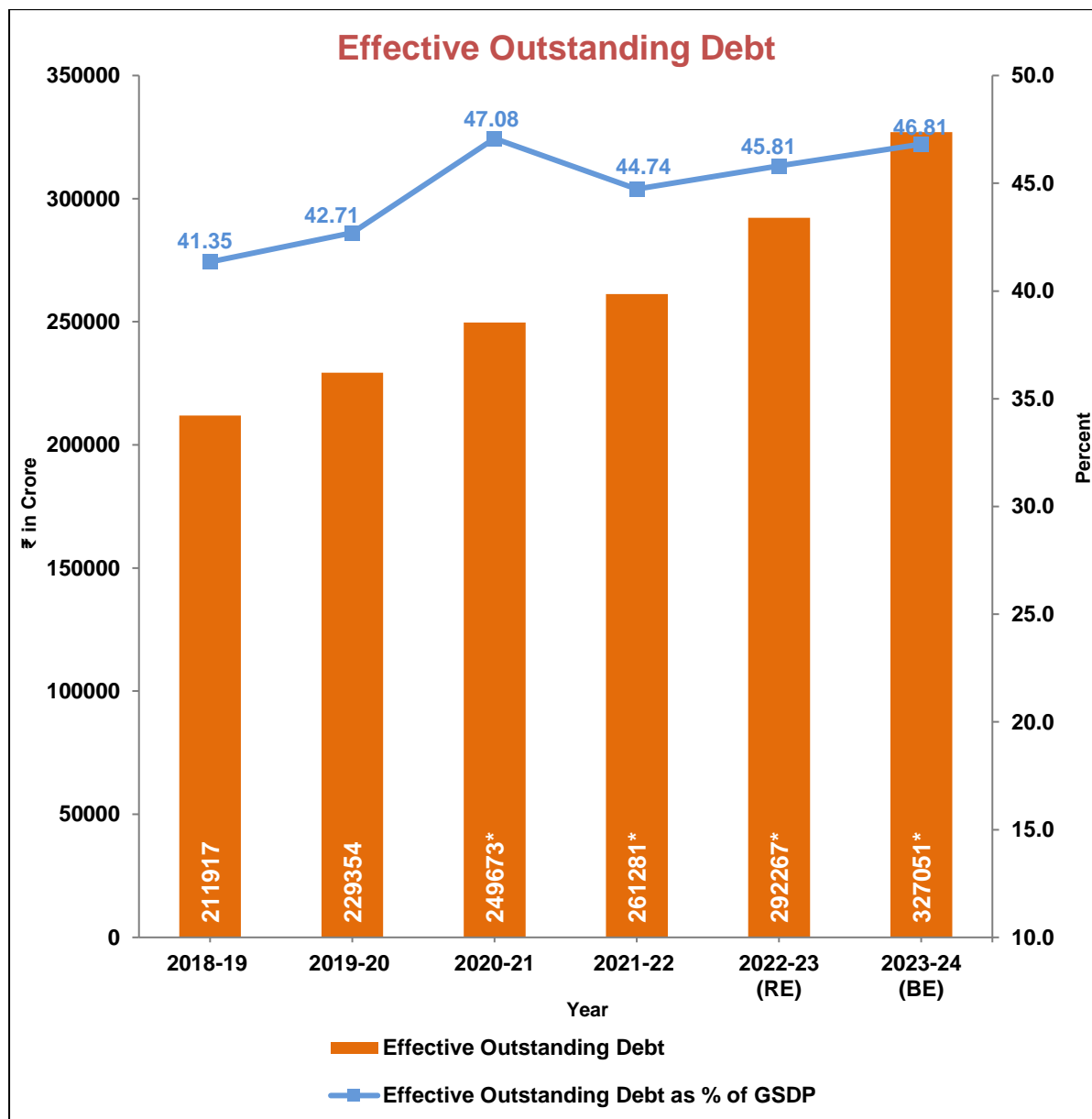
Note: Minor Variations due to rounding off.

*Considering Back-to-Back Loans received from Gol in lieu of GST Compensation shortfall, as part of Revenue Receipts: ₹ 8,359 crore (2020-21) and ₹ 12,132.41 crore (2021-22); and excluding Grant-in-aid for creation of capital assets (2018-19 to 2023-24 BE).

**Considering Back-to-Back Loans received from Gol in lieu of GST Compensation shortfall, as part of Revenue Receipts: ₹ 8,359 crore (2020-21) and ₹ 12,132.41 crore (2021-22).

Source: Finance Accounts; ESO Punjab; State Finances Audit Report (2021-22); Estimates for FY 2022-23 & 2023-24.

Debt Trends ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦੇ ਰੁਝਾਨ

Note: Minor Variations due to rounding off.

* Excluding Back-to-Back Loans received from Gol in lieu of GST Compensation shortfall: ₹ 8,359 Crore (2020-21) and ₹ 20,491.41 Crore [2021-22, 2022-23 (RE) and 2023-24 (BE)].

Source: Finance Accounts; ESO Punjab; State Finances Audit Report (2021-22); Estimates for FY 2022-23 & 2023-24.

Schemes / Projects Outlay

ਸਕੀਮਾਂ / ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਦਾ ਖਰਚਾ

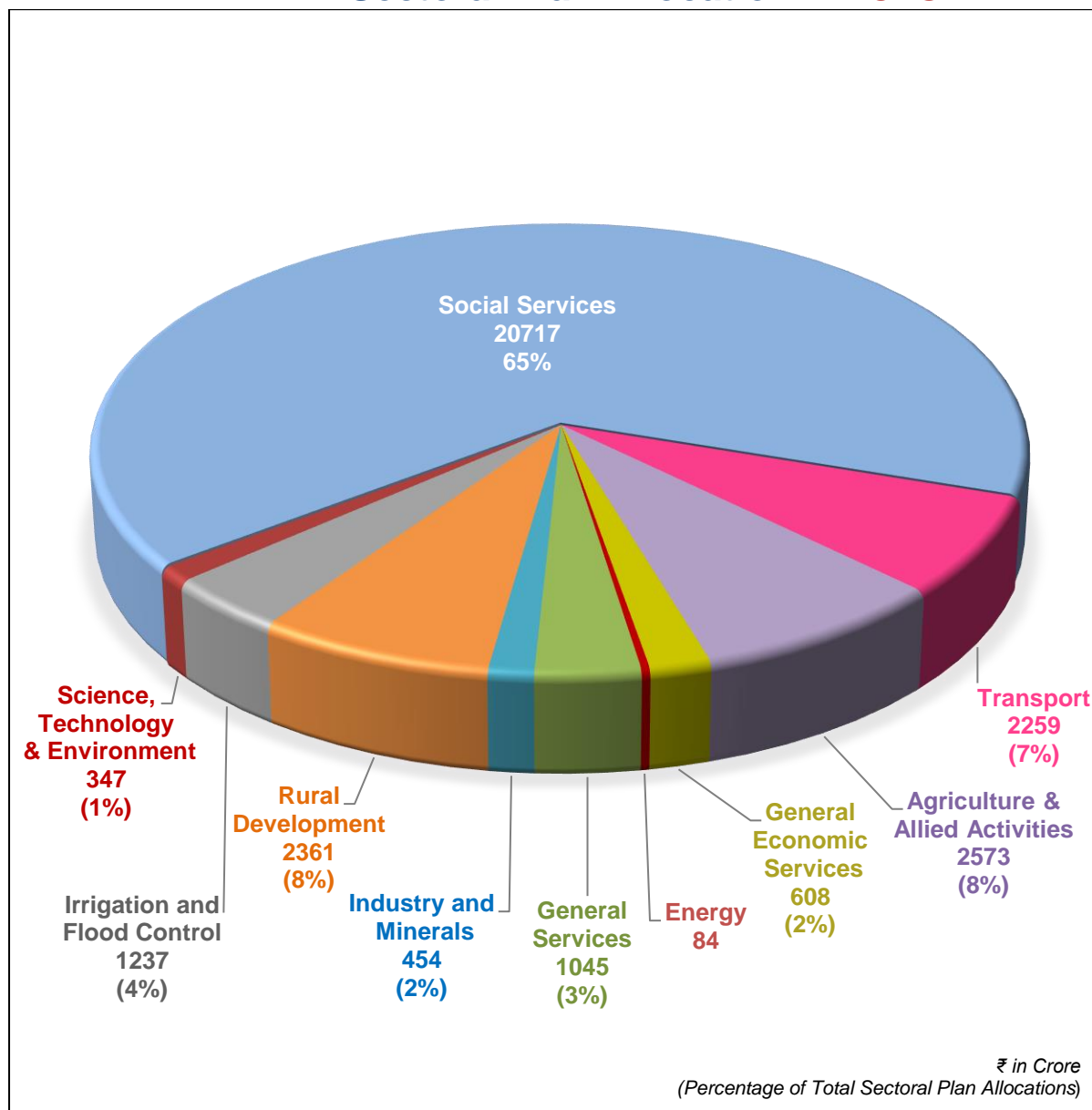
(ਰੁਪਏ ਕਰੋੜਾਂ ਵਿੱਚ, ₹ in Crore)

ਕ੍ਰਮ ਨੰ. Sr. No.	ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਮੁੱਦ Head of Development	ਲੇਖੇ Accounts 2021-22	ਪ੍ਰਵਾਣਿਤ ਖਰਚਾ Approved Outlay 2022-23 (BE)	ਸੋਧੇ ਅਨੁਮਾਨ Revised Outlay 2022-23 (RE)	ਸੋਧੇ ਅਨੁਮਾਨ ਜੋੜ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ Percentage of Total RE	ਪ੍ਰਵਾਣਿਤ ਖਰਚਾ Approved Outlay 2023-24 (BE)	ਪ੍ਰਵਾਣਿਤ ਖਰਚਾ ਜੋੜ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ Percentage of Total 2023-24 BE
1	ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਤੇ ਸਬੰਧਿਤ ਸੇਵਾਵਾਂ	2151.13	2634.36	2243.94	7.84%	2572.54	8.12%
2	ਪਾਵਰ	14.41	11.00	66.39	0.23%	84.44	0.27%
3	ਆਮ ਆਰਥਿਕ ਸੇਵਾਵਾਂ	2510.57	716.05	481.27	1.68%	608.11	1.92%
4	ਆਮ ਸੇਵਾਵਾਂ	464.02	1048.18	1065.07	3.72%	1045.29	3.30%
5	ਉਦਯੋਗ ਅਤੇ ਖਣਿਜ ਪਦਾਰਥ	152.69	485.82	529.97	1.85%	453.72	1.43%
6	ਸਿੰਚਾਈ ਤੇ ਹੜ ਕੰਟਰੋਲ	752.68	1278.85	1016.58	3.55%	1237.17	3.90%
7	ਦਿਹਾਤੀ ਵਿਕਾਸ	1777.75	2555.19	3058.25	10.68%	2361.32	7.45%
8	ਵਿਗਿਆਨ, ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ	227.19	375.05	322.02	1.12%	347.40	1.10%
9	ਸਮਾਜਿਕ ਸੇਵਾਵਾਂ	13130.84	20999.91	18921.22	66.07%	20717.17	65.38%
10	ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ	1204.38	1419.80	935.23	3.27%	2259.41	7.13%
ਜੋੜ / Total (1 to 10)		22385.67	31524.21	28639.94	100.00%	31686.56	100.00%

Note: Minor Variations due to rounding off.

ਸੈਕਟਰ ਵਾਰ ਯੋਜਨਾ ਉਪਬੰਧ

Sectoral Plan Allocation 2023-24 BE

Note: Minor Variations due to rounding off.

*Social Services include Art & Culture, Employment Generation, Defense Services Welfare, General Education, Housing, Industrial Training, Information & Publicity, Labour Welfare, Medical and Public Health, Nutrition, Social Security and Women & Child Development, Sports & Youth Services, Technical Education, Urban Development, Water Supply and Sanitation, Welfare of SCs, BCs and Minorities.

*General Economic Services include Secretariat Economic Services, Tourism, Census Survey and Statistics, and Civil Supplies.

*General Services include Home Affairs & Justice, Police Housing, Hospitality, Vigilance, Printing & Stationery, Other Administrative Services (MGSIPA), and Revenue & Rehabilitation.

*Agriculture & Allied Activities include Animal Husbandry, Cooperation, Crop Husbandry, Dairy Development, Fisheries, and Soil & Water Conservation.

ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਨਵੀਆਂ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ 2023-24

Major New Initiatives 2023-24

ਮੱਦ Item		ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ (₹ ਕਰੋੜਾਂ ਵਿੱਚ) Allocation (₹ in crore)
ਖੇਤੀਬਾੜੀ	AGRICULTURE	
ਨਵੀਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਨੀਤੀ	New Agriculture Policy to conserve natural resources and increase farmers income	
ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਭਿੰਨਤਾ	Diversification in Agriculture-procurement of Basmati Rice; 33% cotton subsidy and track and trace system for quality seeds	1000
2,754 ਕਿਸਾਨ ਮਿੱਤਰਾਂ ਦੀ ਸਮੂਲੀਅਤ	Engaging of 2,754 Kisan Mitras	
ਝੋਨੇ ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਬਿਜਾਈ ਅਤੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਸਮਰੱਥਨ ਮੁੱਲ ਤੇ ਮੂੰਗ ਦਾਲ ਦੀ ਖਰੀਦ	Direct Seeding of Rice; procurement of Moong Dal at MSP	125
ਪਰਾਲੀ ਸਾੜਨ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ	Sub Mechanisation on Agriculture Mechanism-Checking Stubble Burning Practices and provide equipment and machinery	350
ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਫਤ ਬਿਜਲੀ	Free Power to Farmers	9331
ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਫ਼ਸਲ ਬੀਮਾ	Crop Insurance Scheme for farmers	
ਬਾਗਬਾਨੀ	HORTICULTURE	
ਲੁਧਿਆਣਾ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ, ਪਟਿਆਲਾ, ਬਠਿੰਡਾ ਅਤੇ ਫਰੀਦਕੋਟ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ 5 ਨਵੇਂ ਬਾਗਬਾਨੀ ਅਸਟੇਟਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ	5 new Horticulture Estates at Ludhiana, Gurdaspur, Patiala, Bathinda and Faridkot.	40
ਭਾਵ ਅੰਤਰ ਭੁਗਤਾਨ ਯੋਜਨਾ	Bhaav Antar Bhugtan Yojna- a risk mitigation scheme	15
ਫੁੱਲਾਂ ਦੇ ਬੀਜ ਉਤਪਾਦਨ ਰਾਹੀਂ ਵਿਭਿੰਨਤਾ	Diversification through flower Seed production	

ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਨਵੀਆਂ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ 2023-24

Major New Initiatives 2023-24

ਮੱਦ Item		ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ (₹ ਕਰੋੜਾਂ ਵਿੱਚ) Allocation (₹ in crore)
ਸਹਿਕਾਰਤਾ	COOPERATIVES	
ਗੰਨੇ ਦੀ ਕੁਸ਼ਲ ਪ੍ਰੋਸੈਸਿੰਗ ਅਤੇ ਮੁੱਲ ਵਾਧੇ ਲਈ ਬਟਾਲਾ ਅਤੇ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਵਿਖੇ ਸ਼ੂਗਰ ਕੰਪਲੈਕਸਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ	Sugar complexes at Batala and Gurdaspur for efficient processing and value addition to sugarcane	100
ਗੰਨਾ ਉਤਪਾਦਕਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ - ਸ਼ੂਗਰਫੈਡ	For payment to cane growers - SUGARFED	250
ਮਿਲਕਫੈਡ ਵੱਲੋਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਖਰੀਦ ਨੈੱਟਵਰਕ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ	To expand procurement network of MILKFED	100
ਮਾਰਕਫੈਡ ਲਈ 13 ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਨਵੇਂ ਗੋਦਾਮਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ	For Setting up and completion of new godowns at 13 locations for MARKFED	100
ਸਰ੍ਹੋਂ ਦੀ ਫਸਲ ਦੀ ਪ੍ਰੋਸੈਸਿੰਗ ਲਈ ਬੁਢਲਾਡਾ ਅਤੇ ਗਿੱਦੜਬਾਹਾ ਵਿਖੇ ਦੋ ਨਵੀਆਂ ਤੇਲ ਮਿੱਲਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ	Two new Oil Mills at Budhlada and Gidderbaha for processing of Mustard crop to be installed	
ਪਸ਼ੂ ਪਾਲਣ	ANIMAL HUSBANDRY	
ਪਸ਼ੂਆਂ ਅਤੇ ਪੋਲਟਰੀ ਦਾ ਟੀਕਾਕਰਨ	Vaccination of livestock and poultry	25
ਮੋਬਾਈਲ ਵੈਟਰਨਰੀ ਯੂਨਿਟਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ	Establishment of Mobile Veterinary Units for providing treatment and other services related to animals	13
ਮੱਛੀ ਪਾਲਣ	FISHERIES	
ਝੀਂਗਾ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਅਧੀਨ ਮੌਜੂਦਾ ਖੇਤਰ 1,212 ਏਕੜ ਨੂੰ ਅਗਲੇ 5 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ 5,000 ਏਕੜ ਤੱਕ ਵਧਾਉਣਾ	To expand the current 1,212 acres area under shrimp cultivation to 5,000 acres in next 5 years- initial allocation	10
ਮੱਛੀ, ਝੀਂਗੇ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਣੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਲਈ 30 ਟਨ ਸਮਰੱਥਾ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਆਈਸ-ਪਲਾਂਟ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ	An Ice-Plant of 30 ton capacity for the preservation of fish, shrimp and its products to be established with Government subsidy	

ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਨਵੀਆਂ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ 2023-24

Major New Initiatives 2023-24

ਮੱਦ Item		ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ (₹ ਕਰੋੜਾਂ ਵਿੱਚ) Allocation (₹ in crore)
ਵਣ ਅਤੇ ਜੰਗਲੀ ਜੀਵ	FORESTRY & WILDLIFE	
ਪਨਕੰਪਾ- ਸ਼ਹੀਦ-ਏ-ਆਜ਼ਮ ਸ. ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਹਰਿਆਵਲ ਲਹਿਰ ਸਕੀਮ ਤਹਿਤ, 1 ਕਰੋੜ ਬੂਟੇ ਲਗਾਉਣਾ	PUNCAMPA - Planting 1 crore saplings under Shaheed-e-Azam Sardar Bhagat Singh Hariawal Lehar	196
ਜੰਗਲੀ ਜੀਵ ਅਤੇ ਚਿੜੀਆਘਰ ਵਿਕਾਸ	Wildlife and Zoo Development	13
ਗਰੀਨ ਪੰਜਾਬ ਮਿਸ਼ਨ	Green Punjab Mission	31
ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ	SCHOOL EDUCATION	
ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਵਿੱਤੀ ਸਹਾਇਤਾ	Financial Support for upkeep of Government Schools	99
ਅਧਿਆਪਕਾਂ/ਸਕੂਲ ਮੁਖੀਆਂ/ਵਿਦਿਅਕ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦੇ ਹੁਨਰ ਵਾਧੇ ਲਈ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ	Skill Up-Gradation Programme for Teachers/ School Heads/ Educational Administrators	20
ਸਕੂਲਜ਼ ਆਫ਼ ਐਮੀਨੈਂਸ	Schools of Eminence	200
ਓਬੀਸੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰੀ-ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਵਜ਼ੀਫ਼ਾ ਸਕੀਮ	Pre-Matric Scholarship Scheme for OBC Students	18
ਐਸਸੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰੀ-ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਵਜ਼ੀਫ਼ਾ ਸਕੀਮ	Pre-Matric Scholarship Scheme for SC Students	60
ਪੰਜਾਬ ਯੁਵਾ ਉੱਦਮੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤਹਿਤ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੈਸੇ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ 2,000 ਰੁਪਏ	Punjab Young Entrepreneur Programme for providing seed money @ ₹2,000 per student	30
ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਦੀਆਂ ਛੱਤਾਂ ਉਪਰ ਸੋਲਰ ਪੈਨਲ ਸਿਸਟਮ ਲਗਾਉਣਾ	Installation of Roof Top Solar Panel System in Government Schools	100
ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਚਾਰਦੀਵਾਰੀ ਸਮੇਤ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦਾ ਅਪਗ੍ਰੇਡੇਸ਼ਨ	Up-gradation of Infrastructure including Boundary-Wall In Government Schools	324

ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਨਵੀਆਂ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ 2023-24

Major New Initiatives 2023-24

ਮੱਦ Item		ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ (₹ ਕਰੋੜਾਂ ਵਿੱਚ) Allocation (₹ in crore)
ਮਿਡ ਡੇ ਮੀਲ	Mid-Day Meal Scheme	456
ਸਮੱਗਰ ਸਿੱਖਿਆ ਅਭਿਆਨ	Samagra Shiksha Abhiyan	1425
ਪ੍ਰੀ-ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਜਮਾਤ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵਰਦੀਆਂ	Uniforms to Pre-Primary Class Students	25
ਸਕੂਲਾਂ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਸਮੇਤ ਸਾਂਭ ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਮੁਫਤ ਕਿਤਾਬਾਂ	For Repair and Maintenance of School and Free Books	90
ਉੱਚੇਰੀ ਸਿੱਖਿਆ	HIGHER EDUCATION	
ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਲਈ 2 ਨਵੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ ਜਿਵੇਂ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਸਿਖਲਾਈ ਅਤੇ ਸੌਫਟ ਸਕਿੱਲ ਐਂਡ ਕਮਿਊਨੀਕੇਸ਼ਨ ਟਰੇਨਿੰਗ	2 new schemes i.e. Professional Coaching for Employment and Soft Skill & Communication Training	
ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੀਆਂ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਅਤੇ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀਆਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ	For improvement of infrastructure facilities and for creation of libraries in the Government colleges	68
ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਉੱਚਤਰ ਸਿੱਖਿਆ ਅਭਿਆਨ	Rashtriya Uchchatar Shiksha Abhiyan	116
ਉਰਦੂ ਅਕਾਦਮੀ, ਮਾਲੇਰਕੋਟਲਾ ਦਾ ਨਵੀਨੀਕਰਨ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤੀਕਰਨ	For strengthening and upgradation of Urdu Academy, Malerkotla,	2
ਤਕਨੀਕੀ ਸਿੱਖਿਆ	TECHNICAL EDUCATION	
ਉਦਯੋਗਿਕ ਸਿਖਲਾਈ ਸੰਸਥਾਵਾਂ (ਆਈ.ਟੀ.ਆਈਜ਼) ਦੇ ਅਪਗ੍ਰੇਡੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰਨਾ	For the upgradation and completion of the ITIs and Polytechnics	63
ਇੰਡੀਸਟਰੀਅਲ ਵੈਲਿਊ ਇਨਹਾਂਸਮੈਂਟ ਲਈ ਹੁਨਰ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ	Skill Strengthening for Industrial Value Enhancement (STRIVE)	40

ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਨਵੀਆਂ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ 2023-24

Major New Initiatives 2023-24

ਮੱਦ Item		ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ (₹ ਕਰੋੜਾਂ ਵਿੱਚ) Allocation (₹ in crore)
ਖੇਡਾਂ ਅਤੇ ਯੁਵਕ ਸੇਵਾਵਾਂ	SPORTS & YOUTH SERVICES	
ਵੱਕਾਰੀ 'ਸ਼ਹੀਦ-ਏ-ਆਜ਼ਮ ਸ. ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਰਾਜ ਯੁਵਾ ਪੁਰਸਕਾਰ' ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕੀਤਾ	Revival of the prestigious Shaheed-E-Aazam S. Bhagat Singh Raj Yuva Award	
ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ, ਅਪਗ੍ਰੇਡੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤੀਕਰਨ	For the construction, up-gradation and strengthening of Sports Infrastructure	35
ਖੇਡ ਸਾਜ਼ੋ-ਸਾਮਾਨ ਦੀ ਖਰੀਦ	For purchase of sports equipment	3
ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਖੇ ਸਪੋਰਟਸ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਲਈ	For Sports University, Patiala	53
ਮੈਡੀਕਲ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਖੋਜ	MEDICAL EDUCATION & RESEARCH	
ਕਪੂਰਥਲਾ ਅਤੇ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਵਿਖੇ 100-100 ਐਮ.ਬੀ.ਬੀ.ਐਸ. ਸੀਟਾਂ ਵਾਲਾ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨਾ	Medical Colleges of 100 MBBS seats each at Kapurthala and at Hoshiarpur	
ਸਰਕਾਰੀ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਕੈਂਸਰ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਲਈ ਸਟੇਟ ਕੈਂਸਰ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ	State Cancer Institute for cancer patients at Government Medical College, Amritsar	
ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਵਿਖੇ ਕੈਂਸਰ ਕੇਅਰ ਸੈਂਟਰ	Cancer Care Center at Fazilka	
ਸਰਕਾਰੀ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਅਤੇ ਰਾਜਿੰਦਰਾ ਹਸਪਤਾਲ, ਪਟਿਆਲਾ ਵਿੱਚ ਟਰੌਮਾ ਸੈਂਟਰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨਾ	For setting up of Trauma Centre at Government Medical College, Amritsar and at Rajendra Hospital, Patiala	
ਪਿੰਡ ਠੀਕਰੀਵਾਲ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਰਨਾਲਾ ਵਿਖੇ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਨਰਸਿੰਗ ਕਾਲਜ	New Nursing College at village Thikriwal, district Barnala	
ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਲਿਵਰ ਅਤੇ ਬਿਲਰੀ ਸਾਈਂਸਿਜ਼	Punjab State Institute of Liver and Biliary Sciences	25
ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਾਂਟ-ਇਨ-ਏਡ	GRANT-IN-AID TO UNIVERSITIES	990
ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਭਲਾਈ	HEALTH AND FAMILY WELFARE	
ਏ.ਏ.ਸੀ - 142 ਹੋਰ ਮੁਹੱਲਾ ਕਲੀਨਿਕ ਤਿਆਰੀ ਅਧੀਨ ਹਨ ਅਤੇ ਜਲਦੀ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ	Aam Aadmi Clinics – Another 142 Mohalla Clinics	

ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਨਵੀਆਂ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ 2023-24

Major New Initiatives 2023-24

ਮੱਦ Item		ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ (₹ ਕਰੋੜਾਂ ਵਿੱਚ) Allocation (₹ in crore)
ਜਾਣਗੇ।		
ਸਾਰੀਆਂ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਿਹਤ ਸੰਭਾਲ ਸੰਸਥਾਵਾਂ- ਸੀ.ਐਚ.ਸੀ, ਐਸ.ਡੀ.ਐਚ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਦਾ ਮਜ਼ਬੂਤੀਕਰਨ	For strengthening of all secondary health care institutions – CHCs, SDHs and District Hospitals	39
7 ਨਵੇਂ ਐਮ.ਸੀ.ਐਚ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਅਤੇ 5 ਪੁਰਾਣੇ ਮੈਟਰਨਲ ਅਤੇ ਚਾਈਲਡ ਹੈਲਥ ਵਿੰਗਾਂ ਨੂੰ ਅਪਗ੍ਰੇਡ ਕਰਨਾ	For establishment of 7 New Maternal and Child Health Hospitals and For up-gradation of 5 old MCH wings	16
ਦਿਆਲਪੁਰ ਸੋਢੀਆਂ, ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਗਰ ਅਤੇ ਦੁਨੇਕੇ (ਮੋਗਾ) ਵਿਖੇ 50 ਬਿਸਤਰਿਆਂ ਵਾਲੇ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਆਯੁਸ਼ ਹਸਪਤਾਲ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਨੂੰ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰਨਾ	For Construction and completion of two 50 Bedded Integrated AYUSH Hospitals at Dayalpur Sodhian, Sahibzada Ajit Singh (S.A.S) Nagar & Duneke (Moga)	18
ਡਰੱਗ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਸਹੂਲਤਾਂ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰਾਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣਾ ਅਤੇ ਅਪਗ੍ਰੇਡ ਕਰਨਾ	Running and upgradation of drug management facilities and centres	40
ਹੋਮੀ ਭਾਭਾ ਕੈਂਸਰ ਸੈਂਟਰ, ਲਈ ਪੀਐਚਟੀ ਅਤੇ ਐਸਪੀਐਸੀਟੀ ਸੀਟੀ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ	Procurement of PET scan & SPECT CT machines for Homi Bhabha Cancer Centre	17
24 ਘੰਟੇ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਰਿਸਪਾਂਸ ਸੇਵਾਵਾਂ	24 hours Emergency Response Services	61
ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਸਿਰਜਣ ਅਤੇ ਹੁਨਰ ਵਿਕਾਸ	EMPLOYMENT GENERATION	
ਹੁਨਰ ਵਿਕਾਸ	Skill Development	163
ਉਦਯੋਗ ਅਤੇ ਵਣਜ	INDUSTRIES AND COMMERCE	
ਪੰਜ ਨਵੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ - ਉਦਯੋਗਿਕ ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਵਿਕਾਸ ਨੀਤੀ, ਪੰਜਾਬ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਵਾਹਨ ਨੀਤੀ, ਲੋਜਿਸਟਿਕਸ ਅਤੇ ਲੋਜਿਸਟਿਕ ਪਾਰਕਸ ਨੀਤੀ, ਜਲ ਸੈਰ-	Five New Policies - Industrial and Business Development Policy, Punjab Electric Vehicles Policy, Logistics and Logistic Parks Policy, Water Tourism Policy and Adventure Tourism	

ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਨਵੀਆਂ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ 2023-24

Major New Initiatives 2023-24

ਮੱਦ Item		ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ (₹ ਕਰੋੜਾਂ ਵਿਚ) Allocation (₹ in crore)
ਸਪਾਟਾ ਨੀਤੀ ਅਤੇ ਅਡਵੈਂਚਰ ਸੈਰ-ਸਪਾਟਾ ਨੀਤੀ	Policy unveiled	
ਉਦਯੋਗਿਕ ਇਕਾਈਆਂ ਨੂੰ ਪੂੰਜੀ ਸਬਸਿਡੀ	Capital Subsidy to Industrial Units	75
ਉਦਯੋਗਿਕ ਫੋਕਲ ਪੁਆਇੰਟ	Industrial Focal Points	50
ਉਦਯੋਗਿਕ ਇਕਾਈਆਂ ਨੂੰ ਬਿਜਲੀ 'ਤੇ ਸਬਸਿਡੀ	Subsidized Power to Industrial Units	3133
ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸੁਧਾਰ	GOVERNANCE REFORMS	
535 ਸੇਵਾ ਕੇਂਦਰਾਂ ਰਾਹੀਂ 110 ਨਵੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਾ ਆਰੰਭ	“Sarkar Tuhade Dwaar”- Introduction of 110 new services in the 535 Sewa Kendras operating across the State	
ਆਈ.ਸੀ.ਟੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਅਤੇ ਈ-ਗਵਰਨੈਂਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਲਈ	ICT infrastructure and building for e-governance projects.	40
ਖੁਰਾਕ, ਸਿਵਲ ਸਪਲਾਈ ਅਤੇ ਖਪਤਕਾਰ ਮਾਮਲੇ	FOOD, CIVIL SUPPLIES & CONSUMER AFFAIRS	
ਡਿਫਾਲਟਰ ਸੈਲਰਾਂ ਦੇ ਬਕਾਇਆ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਯਕਮੁਸ਼ਤ ਨਿਪਟਾਰਾ ਯੋਜਨਾ	Introduction a one-time settlement scheme to settle the pending cases of defaulter rice millers	
ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਾਉਣੀ ਦੇ ਖਰੀਦ ਸੀਜ਼ਨ ਤੋਂ ਸੈਲਰਾਂ ਨਾਲ ਮੰਡੀਆਂ ਨੂੰ ਆਨਲਾਈਨ ਲਿੰਕ ਕਰਨਾ	Introduction of online linking of Mandies with Rice Mills from next Kharif Marketing Season	
ਰੱਖਿਆ ਭਲਾਈ	DEFENSE WELFARE	
ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਯੁੱਧ ਸਮਾਰਕ ਕੰਪਲੈਕਸ ਦੀਆਂ ਦੋ ਨਵੀਆਂ ਗੈਲਰੀਆਂ ਦੀ ਅਪਗ੍ਰੇਡੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਸਥਾਪਨਾ	For up-gradation and for setting up two new galleries of War Memorial Complex at Amritsar	15

ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਨਵੀਆਂ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ 2023-24

Major New Initiatives 2023-24

ਮੱਦ Item		ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ (₹ ਕਰੋੜਾਂ ਵਿੱਚ) Allocation (₹ in crore)
ਸੈਨਿਕ ਸਕੂਲ, ਕਪੂਰਥਲਾ ਦੇ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਲਈ	For maintenance of Sainik School, Kapurthala	3
ਸੈਰ ਸਪਾਟਾ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਮਾਮਲੇ	TOURISM AND CULTURAL AFFAIRS	
ਵਿਭਿੰਨ ਸਮਾਰਕਾਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ, ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਪੁਨਰ ਬਹਾਲੀ	For construction, maintenance and restoration of various memorials	110
ਸੈਰ ਸਪਾਟਾ ਖੇਤਰ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਇਕ ਵਿਲੱਖਣ ਪਹਿਚਾਣ ਬਣਾਉਣਾ	To create a brand image and publicity campaigns for promotion of the tourism sector	5
ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਵਸਥਾ	POLICE AND LAW & ORDER	
ਨਵੇਂ ਉਪਕਰਣ ਅਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਨਾਲ ਕਾਊਂਟਰ ਇਨਟੈਲੀਜੈਂਸ ਵਿੰਗ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣਾਉਣਾ	For fortification of Counter Intelligence wing with latest equipment and infrastructure	40
ਪੁਲਿਸ ਬਲਾਂ ਦਾ ਆਧੁਨਿਕੀਕਰਨ	Modernization of Police Forces	64
ਸਰਹੱਦੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨਾ	To strengthen the infrastructure in the border districts of the state	40
ਸਾਈਬਰ ਕਰਾਈਮ ਸੈੱਟਅੱਪ ਦਾ ਆਧੁਨਿਕੀਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਸਮਰੱਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣਾ	To modernize the Cyber Crime setup and enhance its capabilities	30
ਪੁਲਿਸ ਲਾਈਨ, ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪੁਲਿਸ ਦਫ਼ਤਰਾਂ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਖਰੀਦ	For purchase of land for police line, police stations and other police offices	33
ਪੁਲਿਸ ਕੰਪਲੈਕਸਾਂ ਅਤੇ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਅਤੇ ਨਵੀਨੀਕਰਨ	For construction and renovation of police complexes and buildings	10

ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਨਵੀਆਂ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ 2023-24

Major New Initiatives 2023-24

ਮੱਦ Item	ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ (₹ ਕਰੋੜਾਂ ਵਿਚ) Allocation (₹ in crore)
ਪੁਲਿਸ ਹਾਊਸਿੰਗ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਹੁਡਕੋ ਤੋਂ ਲਏ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ	For aiding the Police Housing Corporation for the repaying the loan undertaken from HUDCO 26
ਸਮਾਜ ਭਲਾਈ ਅਤੇ ਨਿਆਂ	SOCIAL WELFARE AND SOCIAL JUSTICE
33.26 ਲੱਖ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ, ਵਿਧਵਾਵਾਂ ਅਤੇ ਬੇ-ਆਸਰਾ ਔਰਤਾਂ, ਅਨਾਥ ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿੱਤੀ ਸਹਾਇਤਾ	To provide financial assistance to 33.26 lac elderly, widows and destitute women, orphan children and handicapped person 5650
ਪੋਸ਼ਣ ਅਭਿਆਨ; ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮਾਤਰੁਵੰਦਨਾ ਯੋਜਨਾ; ਪਹੁੰਚ ਯੋਗ ਭਾਰਤ ਮੁਹਿੰਮ ਆਦਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭਲਾਈ ਸਕੀਮਾਂ	For undertaking various welfare schemes such as Poshan Abhiyaan; Pradhan Mantri Matru Vandana Yojana; Accessible India Campaign, etc 175
ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਮੁਫਤ ਬੱਸ ਯਾਤਰਾ ਦੀ ਸਹੂਲਤ	For providing free travel facility to women 497
ਪੋਸਟ ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਵਜੀਫਾ ਯੋਜਨਾ, ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ ਯੋਜਨਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਆਦਰਸ਼ ਗਰਾਮ ਯੋਜਨਾ	For providing Post Matric Scholarship Scheme; Ashirwad Scheme and Pradhan Mantri Adarsh Gram Yojana (PMAGY) 850
ਸੜਕਾਂ ਅਤੇ ਪੁਲ	ROADS & BRIDGES
ਸੜਕਾਂ ਅਤੇ ਪੁਲਾਂ ਦੇ ਨਵੀਨੀਕਰਨ, ਨਿਰਮਾਣ ਅਤੇ ਮੁਰੰਮਤ	For upgradation, construction and repair of roads and bridges 1101
ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਗ੍ਰਾਮ ਸੜਕ ਯੋਜਨਾ-III	For Pradhan Mantri Gram Sadak Yojana (PMGSY)-III 600
ਕੇਂਦਰੀ ਸੜਕ ਫੰਡ ਯੋਜਨਾ	For Central Road Fund Scheme 190

ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਨਵੀਆਂ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ 2023-24

Major New Initiatives 2023-24

ਮੱਦ Item		ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ (₹ ਕਰੋੜਾਂ ਵਿੱਚ) Allocation (₹ in crore)
1992 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਲਾਗਤ ਨਾਲ ਲਿੰਕ ਸੜਕਾਂ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ	For undertaking special program for repair of Link roads at a cost of 1992 crore	-
ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤਾਂ	RURAL DEVELOPMENT AND PANCHAYAT	
ਮਨਰੇਗਾ ਸਕੀਮ	Mahatma Gandhi National Rural Employment Guarantee Scheme (MGNREGS)	655
ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਆਵਾਸ ਯੋਜਨਾ - ਗ੍ਰਾਮੀਣ	Pradhan Mantri Awas Yojana (PMAY-Gramin)	150
ਸ਼ਿਆਮਾ ਪ੍ਰਸਾਦ ਮੁਖਰਜੀ ਰੁਰਬਨ ਮਿਸ਼ਨ	Shyama Prasad Mukherjee RURBAN mission	50
ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਸਿੰਚਾਈ ਯੋਜਨਾ	Pradhan Mantri Krishi Sinchai Yojana	20
ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗ੍ਰਾਮ ਸਵਰਾਜ ਅਭਿਆਨ	Rashtriya Gram Swaraj Abhiyaan	80
ਜਲ ਸਪਲਾਈ ਅਤੇ ਸੈਨੀਟੇਸ਼ਨ	WATER SUPPLY AND SANITATION	
ਸਵੱਛ ਭਾਰਤ ਮਿਸ਼ਨ (ਗ੍ਰਾਮੀਣ)	Swachh Bharat Mission (Gramin)	400
ਜਲ ਜੀਵਨ ਮਿਸ਼ਨ	Jal Jeevan Mission	200
ਜਲ-ਸਪਲਾਈ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਅਤੇ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ	For repair and maintenance of water-supply related infrastructure	20
ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਗਰ ਵਿਖੇ ਜਲ ਭਵਨ ਦੀ ਉਸਾਰੀ	For construction of Jal Bhawan at Sahibzada Ajit Singh (S.A.S) Nagar	40
ਜਲ ਸਰੋਤ	WATER RESOURCES	
ਸਰਹਿੰਦ ਫੀਡਰ ਅਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਫੀਡਰ	Relining of Sirhind Feeder and Rajasthan Feeder	

ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਨਵੀਆਂ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ 2023-24

Major New Initiatives 2023-24

ਮੱਦ Item		ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ (₹ ਕਰੋੜਾਂ ਵਿੱਚ) Allocation (₹ in crore)
ਨਹਿਰ ਦੀ ਰੀਲਾਈਨਿੰਗ		
ਸ੍ਰੀ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਤੀਜੀ ਲਿਫਟ ਸਿੰਚਾਈ ਸਕੀਮ	3 rd Lift Irrigation Scheme in the district of Sri Anandpur Sahib	80
ਡਿਸਟਰੀਬਿਊਟਰੀ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਪੱਕਾ ਕਰਨਾ	Concrete Lining of Distributary systems	309
ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਵਿਕਾਸ	LOCAL GOVERNMENT AND URBAN DEVELOPMENT	
ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਗਰ ਵਿਖੇ 1,600 ਏਕੜ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ, ਵਪਾਰਕ ਅਤੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਪਲਾਟਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ	Development of residential, commercial and industrial plots over an area of 1,600 acres at Sahibzada Ajit Singh (S.A.S) Nagar	
ਗਲਾਡਾ ਦੁਆਰਾ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਖੇ 1,600 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਅਰਬਨ ਅਸਟੇਟ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨਾ	Setting-up of Urban Estate in Ludhiana over an area of 1,600 acres through GLADA	
ਬਠਿੰਡਾ ਵਿੱਖੇ 200 ਏਕੜ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਟਾਊਨਸ਼ਿਪ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।	A Township over an area of 200 Acres would be developed in Bathinda	
ਅਟਲ ਮਿਸ਼ਨ ਫਾਰ ਰੀਜੂਵੇਨੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਅਰਬਨ ਟਰਾਂਸਫਾਰਮੇਸ਼ਨ (ਅਮਰੁਤ)	Atal Mission for Rejuvenation and Urban Transformation (AMRUT)	1149
ਸਵੱਛ ਭਾਰਤ ਮਿਸ਼ਨ-ਸ਼ਹਿਰੀ	Swachh Bharat Mission-Urban	425
ਨਹਿਰੀ ਜਲ ਸਪਲਾਈ-ਲੁਧਿਆਣਾ ਅਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	Surface Water Supply - Ludhiana And Amritsar	460
ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਆਵਾਸ ਯੋਜਨਾ -ਸ਼ਹਿਰੀ	Pradhan Mantri Awas Yojana (PMAY- Urban)	412

ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਨਵੀਆਂ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ 2023-24

Major New Initiatives 2023-24

ਮੱਦ Item		ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ (₹ ਕਰੋੜਾਂ ਵਿੱਚ) Allocation (₹ in crore)
ਪੰਜਾਬ ਮਿਊਂਸਪਲ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਫੰਡ	Punjab Municipal Development Fund (PMDf)	250
ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਬੱਸ ਰੈਪਿਡ ਟਰਾਂਜਿਟ ਸਿਸਟਮ	Bus Rapid Transit System (BRTS) in Amritsar	5
ਆਵਾਜਾਈ	TRANSPORT	
ਪੀਆਰਟੀਸੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਦੇ ਸਾਰੇ ਡਿਪੂਆਂ ਵਿੱਚ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਡਿਪੂ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ	Integrated Depot Management System (IDMS) in all depots of PRTC and Punjab Roadways	
06 ਆਟੋਮੋਟਿਵ ਟੈਸਟਿੰਗ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਬਿਲਡ, ਓਅਨ ਐਂਡ ਆਪਰੇਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ	Establish on Build, Own and Operate (BOO) basis, 06 Automotive Testing Stations in the State	
28 ਬੱਸ ਸਟੈਂਡਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ / ਅੱਪਗ੍ਰੇਡੇਸ਼ਨ	For Establishment/Up-gradation of 28 bus stands in the State	35
ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟ ਰੋਡ ਸੇਫਟੀ ਫੰਡ	Punjab State Road Safety Fund	48
ਬਿਜਲੀ	POWER	
ਘਰੇਲੂ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਿਜਲੀ ਸਬਸਿਡੀ	For providing power subsidy to the domestic consumers	7780
ਰੀਵੈਂਪਡ ਡਿਸਟ੍ਰੀਬਿਊਸ਼ਨ ਸੈਕਟਰ ਸਕੀਮ - 9642 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਲਾਗਤ ਨਾਲ ਆਉਣ ਵਾਲੇ 5 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਡਿਸਟ੍ਰੀਬਿਊਸ਼ਨ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਅਤੇ ਮੀਟਰਿੰਗ ਸਬੰਧੀ ਕਾਰਜ	Revamped Distribution Sector Scheme (RDSS) - For undertaking Distribution infrastructure works and Metering works in the next 5 years at a cost of ₹ 9642 crore	

ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਨਵੀਆਂ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ 2023-24

Major New Initiatives 2023-24

ਮੱਦ Item		ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ (₹ ਕਰੋੜਾਂ ਵਿਚ) Allocation (₹ in crore)
ਸ਼ਹਿਰੀ ਹਵਾਬਾਜ਼ੀ	CIVIL AVIATION	
ਇੰਡੀਅਨ ਏਅਰ ਫੋਰਸ ਸਟੇਸ਼ਨ, ਹਲਵਾਰਾ ਵਿਖੇ ਟਰਮੀਨਲ ਬਿਲਡਿੰਗ ਦਾ ਵਿਕਾਸ	For the development of the terminal building at Indian Air Force Station, Halwara	57
ਮਾਲੀਆ ਵਾਧਾ	REVENUE AUGMENTATION	
“ਬਿੱਲ ਲਯਾਓ ਇਨਾਮ ਪਾਓ” ਸਕੀਮ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ/ਗਾਹਕਾਂ ਨੂੰ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਇਨਾਮ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ ਜੋ ਟੈਕਸ ਵਿਭਾਗ ਕੋਲ ਆਪਣੇ ਬਿੱਲ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਉਣਗੇ।	Introduction of “Bill Leyao Inaam Pao” Scheme, monthly prizes will be given on basis of draws taken out from people/customers who submit their bills with the Taxation Department	

BUDGET TERMS DEMYSTIFIED

1. **ਬਜਟ**
ਬਜਟ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ ਲਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵੱਲੋਂ ਬਾਕਾਇਦਾ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਅਤੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਹੈ।
2. **ਸੰਚਿਤ ਫੰਡ**
ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਉਗਰਾਹੇ ਗਏ ਕਰਜ਼ੇ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਾਰੀਆਂ ਵਸੂਲੀਆਂ ਅਤੇ ਮਾਲੀਆਂ, ਜਿਸ ਫੰਡ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਰਾਜ ਦਾ *ਸੰਚਿਤ ਫੰਡ* ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।
3. **ਚਾਰਜਡ ਖਰਚਾ**
ਰਾਜ ਦਾ *ਚਾਰਜਡ ਖਰਚਾ* ਉਹ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਵਿਧਾਲ ਸਭਾ ਤੋਂ ਲੈਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਾਜ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਜਾਂ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜਾਂ ਦੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ ਇਹ ਰਾਜ ਦੇ *ਸੰਚਿਤ ਫੰਡ* ਵਿੱਚੋਂ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
4. **ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਅਧੀਨ ਖਰਚ**
ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਅਨੁਸ਼ੇਧ 266 ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਦੇ *ਸੰਚਿਤ ਫੰਡ* ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਖਰਚ, ਸਿਵਾਏ ਚਾਰਜਡ ਖਰਚ ਤੋਂ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਅਜਿਹੇ ਖਰਚੇ ਨੂੰ *ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਅਧੀਨ ਖਰਚ* ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
5. **ਪੰਜੀਗਤ ਲੈਣ ਦੇਣ**
ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਲੈਣ-ਦੇਣ, ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪੂੰਜੀ ਜਾਂ ਇਸ ਦੀਆਂ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਤਾਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਘਟਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ *ਪੰਜੀਗਤ ਲੈਣ-ਦੇਣ* ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
6. **ਮਾਲੀ ਲੈਣ-ਦੇਣ**
ਮਾਲੀ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਸੰਪਤੀ ਉੱਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਸਮਾਨ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ। ਲਾਭ ਦੇ ਮੰਤਵ ਨਾਲ ਬਣੇ ਸੰਗਠਨ ਵਿੱਚ ਮਾਲੀ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਇਸ ਦੇ ਲਾਭ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣਾ ਜਾਂ ਘਟਾਉਣਾ ਹੈ।
7. **ਮਾਲੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ**
ਮਾਲੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੇ ਆਪਣੇ ਕਰ ਅਤੇ ਗੈਰ ਕਰ ਮਾਲੀਆਂ, ਕੇਂਦਰੀ ਕਰਾਂ ਦੀ ਸਪੁਰਦਗੀ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਮਾਲੀ ਸਹਾਇਤਾ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ।
8. **ਮਾਲੀ ਖਰਚਾ**
ਮਾਲੀ ਖਰਚੇ ਵਿੱਚ ਤਨਖਾਹਾਂ ਅਤੇ ਉਜਰਤਾਂ, ਪੈਨਸ਼ਨ ਅਤੇ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਲਾਭ, ਦਫ਼ਤਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਖਰਚੇ, ਸਬਸਿਡੀਆਂ ਅਤੇ ਵਿਆਜ ਅਦਾਇਗੀਆਂ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।
9. **ਮਾਲੀ ਘਾਟਾ**
ਮਾਲੀ ਘਾਟਾ, ਇਕ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਮਾਲੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਮਾਲੀ ਖਰਚੇ ਦੇ ਵਧੇਰੇ ਹੋਣਾ ਹੈ।
10. **ਪੰਜੀਗਤ ਖਰਚ**
ਪੰਜੀਗਤ ਖਰਚ, ਪੰਜੀਗਤ ਸੰਪਤੀਆਂ ਦੀ ਸਿਰਜਨਾ ਲਈ ਬਜਟੀ ਰਾਖਵਾਂਕਰਣ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਪੰਜੀਗਤ ਖਰਚ ਵਿਚਲੀਆਂ ਕਰਜ਼ ਅਦਾਇਗੀ ਵਰਗੀਆਂ ਮਦਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ।
11. **ਵਿੱਤੀ ਘਾਟਾ**
ਇੱਕ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਗੈਰ ਕਰਜ਼ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗੈਰ ਕਰਜ਼ ਖਰਚ ਨੂੰ *ਵਿੱਤੀ ਘਾਟਾ* ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
1. **BUDGET**
Budget is a statement of anticipated receipts and expenditure of the government for a financial year duly sanctioned by legislature.
2. **CONSOLIDATED FUND**
All revenues and all receipts from the debt raised by the government are credited to a fund called the *consolidated fund* of the state.
3. **CHARGED EXPENDITURE**
Charged expenditure of the state is the one which is not subject to vote by legislature, e.g. salaries of the Governor of the state or of the Judges of the High Court, and is charged to the consolidated fund of the state.
4. **VOTED EXPENDITURE**
Article 266 of the constitution ordains that no expenditure out of the consolidated fund of the state, except charged expenditure, shall be incurred without the sanction of the legislature. Such expenditure incurred with the sanction of legislature is called *voted expenditure*.
5. **CAPITAL TRANSACTION**
A transaction that either adds to or reduces from the assets held by the government or its outstanding liabilities is a *capital transaction*.
6. **REVENUE TRANSACTION**
A *revenue transaction*, on the other hand does not have a similar effect on the assets or liabilities of the government. For an organization for profit, a revenue transaction reduces or adds to its profit.
7. **REVENUE RECEIPTS**
Revenue receipts consist of state own tax and non-tax revenue, the devolution of central taxes and central grants-in-aid.
8. **REVENUE EXPENDITURE**
Revenue Expenditure consists of salaries and wages, pension and retiral benefits, office and other administrative expenditure, subsidies and interest payments.
9. **REVENUE DEFICIT**
Revenue deficit is excess of revenue expenditure over revenue receipts of the government in a financial year.
10. **CAPITAL OUTLAY**
Capital Outlay is budgetary allocation for creation of capital assets. It does not include capital expenditure on items such as debt repayment.
11. **FISCAL DEFICIT**
Fiscal Deficit is the excess of all non-debt expenditure over non-debt receipts in a financial year.

12. ਆਰੰਭਕ ਘਾਟਾ

ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕਰਜ਼ ਪ੍ਰਬੰਧ ਲਾਗਤਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਗੈਰ ਕਰਜ਼ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਉੱਪਰ ਕੀਤੇ ਦਾਧੂ ਖਰਚੇ ਨੂੰ ਆਰੰਭਕ ਘਾਟਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

13. ਵਿਕਾਸ ਖਰਚ

ਸਰਕਾਰੀ ਖਰਚੇ ਨੂੰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਖੇਤਰੀ ਮੱਦਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਮਾਜਿਕ ਸੇਵਾਵਾਂ, ਆਰਥਿਕ ਸੇਵਾਵਾਂ, ਆਮ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਮਾਜਿਕ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਸਿਹਤ, ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਆਦਿ) ਆਰਥਿਕ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਤ ਗਤੀ-ਵਿਧੀਆਂ, ਉਦਯੋਗ, ਬਿਜਲੀ, ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਆਦਿ) ਉੱਤੇ ਖਰਚੇ ਨੂੰ ਵਿਕਾਸ ਖਰਚੇ ਵਜੋਂ ਵਰਗੀਕ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

14. ਅਚੇਤ ਫੰਡ

ਅਚੇਤ ਫੰਡ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਉਹ ਫੰਡ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਰਾਜ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਵੱਲੋਂ ਅਚਨਚੇਤ ਖਰਚਿਆਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਇਖਤਿਆਰੀ ਫੰਡ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

15. ਜਨਤਕ ਲੇਖਾ

ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਜਨਤਕ ਲੇਖੇ ਵਿੱਚ ਉਹ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਸ਼ਾਮਿਲ ਨੂੰ ਉਪਾਅ ਤੇ ਸਾਧਨ ਪੇਸ਼ਗੀ ਵਜੋਂ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਕਮ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਇਕ ਬੈਂਕਰ ਵਜੋਂ ਕਾਰਜ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਕਿ ਲੋੜ ਪੈਣ ਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਕਢਵਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

16. ਉਪਾਅ ਦੇ ਸਾਧਨ ਪੇਸ਼ਗੀ

ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਵੱਲੋਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਉਪਾਅ ਤੇ ਸਾਧਨ ਪੇਸ਼ਗੀ ਵਜੋਂ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਕਮ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਇੱਕ ਬੈਂਕਰ ਵਜੋਂ ਕਾਰਜ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਕਿ ਲੋੜ ਪੈਣ ਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਕਢਵਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

17. ਓਵਰ ਡਰਾਫਟ

ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਓਵਰ ਡਰਾਫਟ ਦੀ ਸੁਵਿਧਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਓਵਰ ਡਰਾਫਟ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ 14 ਕਾਰਜੀ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੰਦਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਦਰਸਾਏ ਉਪਾਅ ਤੇ ਸਾਧਨ ਪੇਸ਼ਗੀ ਸੀਮਾ ਦਾ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਪੰਜ ਕਾਰਜੀ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰਗਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

18. ਜਨਤਕ ਕਰਜ਼ਾ

ਜਨਤਕ ਕਰਜ਼ਾ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਬਾਂਡ ਆਦਿ ਤੋਂ ਉਗਰਾਹਿਆ ਗਿਆ ਕਰਜ਼ਾ ਹੈ।

19. ਵਿਆਜ ਅਦਾਇਗੀਆਂ

ਵਿਆਜ ਅਦਾਇਗੀਆਂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਜਨਤਕ ਕਰਜ਼ੇ ਉੱਤੇ ਵਿਆਜ ਸਬੰਧੀ ਅਦਾਇਗੀਆਂ ਹਨ।

20. ਪ੍ਰਤੀਬੱਧ ਦੇਣਦਾਰੀ

ਸਰਕਾਰੀ ਅਮਲੇ ਦੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ ਅਤੇ ਉਜਰਤਾਂ, ਪੈਨਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਪੈਨਸ਼ਨ ਅਤੇ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਸਬੰਧੀ ਲਾਭ ਅਤੇ ਵਿਆਜ ਅਦਾਇਗੀਆਂ ਸਮੇਤ ਕਰਜ਼ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧ ਦੇਣਦਾਰੀ ਵਜੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

12. PRIMARY DEFICIT

44

Primary Deficit is the excess of government spending except for debt-servicing costs over non debt receipts.

13. DEVELOPMENT EXPENDITURE

Government expenditure is classified into various sectoral heads such as social services, economic services, general and administrative services. The expenditure on social services (health, education and social security etc.) and economic services (agriculture and allied activities, Industries, power, transport etc.) is classified as *Development Expenditure*.

14. CONTINGENCY FUND

Contingency fund is a fund placed at the disposal of the governor of the state of meet unforeseen expenditure pending sanction by legislature.

15. PUBLIC ACCOUNT

Public Account of the government consists of transactions which do not form parts of government own revenues and expenditure. The advances given to or deposits kept by individuals or organization with the government or by employees like GPF deposits etc. fall in this category. In such cases the government acts like a banker.

16. WAYS AND MEANS ADVANCE

The Reserve Bank of India allows a specified amount as *ways and means advance* to the state government, to which its acts as a banker, which state can draw when required.

17. OVERDRAFT

Reserve Bank of India also allows *overdraft* facility to state governments. Overdraft has to be cleared in 14 working days and the portion of overdraft above the amount equal to normal ways and means advance limit must be cleared within 5 working days.

18. PUBLIC DEBT

Public debt is the debt raised by the government by issuing bonds etc.

19. INTEREST PAYMENTS

Interest payments are payments on account of interest on debt of the government.

20. COMMITTED LIABILITY

The salaries and wages of the government staff, the pension the retiral benefits of pensioners and the debt servicing including interest payments are treated as *committed liability* of the government.